

Kosztopolosz Andreász – Kuruczleki Éva (szerk.) (2020): Társadalmi és gazdasági folyamatok elemzésének kérdései a XXI. században. Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, Szeged, <https://doi.org/10.14232/tgfeK21sz.8>

Magyar nyelvű közgazdászképzés a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen

Bessenyei István

A szerző több mint 15 éve tanít a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának magyar tagozatán, s ez lehetőséget nyújt az ottani és a hazai közgazdászképzésben szerzett tapasztalatok összevetésére. Ebben a tanulmányban arra a kérdésre keressük a választ, hogy milyen tényezők járultak hozzá a kolozsvári magyar nyelvű közgazdászképzés sikereihez. Ezekről a sikerekről egyrészt a nemzetközi vállalati esettanulmány versenyeken elért eredmények tanúskodnak másrészt a végzett hallgatók karrierútjai. Szemügyre véve az oktatók tevékenységét, a tanulmány fő következtetése az, hogy a sikerek hátterében az egyetem falain túlmutató, sokrétű, intenzív kapcsolati háló húzódik meg, mely az egyetemen folyó képzést összekapcsolja a középiskolákkal, a vállalatokkal, az egyetemen kívül működő diákszervezetekkel, valamint a külföldi társintézményekkel. A számos irányban fenntartott, sokrétű kapcsolatrendszer működtetésének szemügyre vétele a hazai közgazdászképzés színvonalának emelése szempontjából is fontos tanulságokat hordoz.

Kulcsszavak: közgazdászképzés, tudáshálózat, esettanulmány verseny

1. Bevezetés

A minden nemzetközi rangsor szerint Románia legjobb egyetemeként számon tartott Babeş-Bolyai Tudományegyetem Kolozsváron működik. A 2011. évi népszámlálás szerint Bukarest után ez Románia második legnagyobb városa. Két színházával, két operájával, 11 felsőfokú oktatási intézményével és számos középiskolájával a város Erdély legfontosabb kulturális központja. A mintegy 320 ezer lelket számláló település agglomerációjában hozzávetőlegesen további 120 ezer ember él, s ehhez jön még tanítási időben mintegy 100 ezer egyetemista. Kolozsvár jelentős és dinamikusan fejlődő gazdasági központ is, a legnagyobb vállalatok többnyire a feldolgozóiparban, az információs technológia, illetve a pénzügyi szolgáltatások területén működnek. A külföldi működőtőke legnagyobb része Magyarországról, Németországból, Luxemburgból, Olaszországból és az USA-ból áramlott a régióba. Az utóbbi években a kolozsvári régió munkapiacát is erőteljes keresletteltség jellemzi.

A Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar a Babeş-Bolyai Tudományegyetem egyik legmodernebb, legdinamikusabb kara. Az impozáns épületkomplexumot az ezredfordulót követő években emelték a város keleti, Tóköz néven ismert részén, szomszédságában két kollégiummal együtt. A végzett a hallgatók 85%-a azonnal elhelyezkedik, a diplomájának megfelelő munkakörben. A mesterképzésen tanulmányokat folytató hallgatók többsége azonban már hallgatóként munkaviszonyt létesít. Az egyetem alapelveinek megfelelően a Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar is hangsúlyozottan multikulturális jellegű, a román dékán

munkáját folyamatosan segíti egy magyar és egy német dékán helyettes. A magyar nyelvű közgazdászképzés a kari tanácsban és az egyetemi szenátusban egyaránt képviselthez jut.

A karon a bolognai rendszerű képzés meglehetősen magas hallgatói létszám mellett öt különböző nyelven folyik. Például 2019-ben a román nyelvű nappali tagozatos alapképzésen 1366 fő kezdhetette meg tanulmányait, magyar nyelvű alapképzésen 245 fő, angol nyelvűn 139 fő, német nyelvűn 64 fő, francia nyelvűn pedig 11 hallgató. A magyar és német nyelvű képzéseken tanuló hallgatók után az állam kétszeres finanszírozást biztosít. Ez a magyar vonalon a 245 elsőévesből 100 főt jelent, a többiek tandíjat fizetnek. A lemorzsolódás következtében ebből a 245 elsőévesből várhatóan mintegy kétszázan fogják a harmadik tanévet megkezdeni.

A következő szakaszban a magyar nyelven folyó közgazdászképzés által elért sikereket mutatjuk be, a 3. szakaszban pedig az ezek mögött meghúzódó tényezőket vesszük számba. Az ennek során kirajzolódó kapcsolati hálót egészében a 4. szakaszban mutatjuk be. Az utolsó szakaszban pedig néhány összefoglaló, következtető megjegyzést teszünk.

2. A sikeres magyar nyelvű közgazdászképzés

A Babeş-Bolyai Tudományegyetemen az ezredforduló óta folyik magyar nyelvű közgazdászképzés, melynek megszervezésében elévülhetetlen érdemeket szerzett Dr. Vincze Mária professzorasszony. Az önálló szervezeti egységet képző Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet 2011 októberében jött létre 21 főállású oktatóval. Kapcsolatát a kar román vezetésével a kölcsönös együttműködés és támogatás jellemzi. Az Intézet munkatársai a Babeş-Bolyai Tudományegyetem más karain is folytatnak oktatási tevékenységet, többnyire magyar nyelven. A Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar nyelvű alapképzésein négy szakon kezdhetik meg tanulmányaikat a hallgatók:

- Gazdasági informatika
- Marketing
- Menedzsment
- Pénzügy és bank

Mint látható, magyar nyelven csupán üzleti szakokon folyik képzés. A közgazdász képzési ág csak román nyelven áll a hallgatók rendelkezésére csakúgy, mint a doktori képzés. A magyar nyelvű alapképzésen végzett hallgatók további három magyar nyelvű mesterképzési szak közül választhatnak:

- Marketing stratégiák és politikák
- Vállalati pénzügyi menedzsment
- Vállalkozásmenedzsment

A fenti három mesterszakra 2019-ben összesen 75 fő került felvételre. Mivel a mesterképzésen tanulmányokat folytató hallgatók mindegyike munkaviszonyban áll, az oktatás a délutáni, illetve esti órákban történik. Levelező tagozaton a hallgatók

számára csak a menedzsment alapszak érhető el, mesterképzésen emellett a pénzügy és marketing szakok is. Tanulmányunk szempontjából azonban legfontosabb a magyar nyelvű, nappali tagozatos alapképzés. Az itt végzett hallgatók túlnyomó része különösen gyorsan elhelyezkedik. Bevett gyakorlat, hogy a Magyar Intézet partnereként számba vehető, mintegy 10–12 erdélyi nagyvállalat munkaerőigényével közvetlenül a magyar dékán helyetteshez, vagy valamelyik magyar oktatóhoz fordul. A régió munkapiacán mutatózó jelentős túlkereslet azt eredményezi, hogy tanulmányai mellett a másod- és harmadéves hallgatók nagy része már dolgozik. Mindezek miatt célszerű eltekinteni attól, hogy a magyar nyelvű közgazdászképzés sikerességét a konjunktúális helyzet által erősen meghatározott munkapiaci folyamatokkal mérjük. A siker regionális GDP-től független indikátoraként célszerűbb szemügyre venni a hallgatók külföldi esettanulmányi versenyeken elért eredményeit. Ezek közül (a teljesség igénye nélkül) az alábbiakat emelhetjük ki:

- Corvinus egyetem esettanulmányi versenyén a kolozsvári diákok az utóbbi öt évben mindenkor dobogós helyezést értek el, 2017-ben és 2018-ban I. helyezést.
- 2019. Guadalajara, Mexikó: Universidad Panamericana: II. hely
- 2019. Budapest: WizzYouth Challenge: III. hely
- 2019. Budapest: Solvers' Cup: II. hely + különdíj
- 2019. Párizs: L'Oreal Brandstrom verseny: globális döntőbe jutottak
- 2019. Washington: Runner up díj.
- 2019. Bergen: Norwegian School of Economics: II. hely
- 2019. Maastricht University: csoportmásodik
- 2019. Montreal: PRMIA Risk Management (10 csapat)
- 2019. Seattle: Global Business Case Competition
- 2018. University College London: döntő
- 2018. Budapest PricewaterhouseCoopers: különdíj

A fenti versenyek közül már a részvétel lehetősége az elért eredménytől függetlenül is sikernek tekinthető, azonban az elért eredmények a magyarországi közgazdászképzés nézőpontjából is figyelemre méltónak tűnnek. Érdemes tehát a mögöttük meghúzódó tanári erőfeszítéseket alaposabban is szemügyre venni. Ezt tesszük a következő szakaszban.

3. Sikertényezők

Az előző szakaszban bemutatott sikerek elsősorban egy alkalmasan kialakított és menedzselt tudáshálózat eredményes működtetésének köszönhetők. Ebben a szakaszban megvizsgáljuk, milyen kapcsolati hálót alakított ki a kolozsvári magyar nyelvű közgazdászképzés a sikerek elérése érdekében, és hogyan működteti azt. Látni fogjuk, hogy jelenlegi hálózat bizonyos elemei a kedvező környezeti lehetőségek kihasználása révén jöttek létre. Ez azonban nem lett volna elég a 2. szakaszban bemutatott eredmények eléréséhez. Így szemügyre vesszük azt is, milyen további lépések történtek a kapcsolati háló optimalizálása érdekében.

3.1. Kapcsolat a középiskolákkal

Az magyar nyelvű erdélyi liceumok, gimnáziumok és szakközépiskolák tanulói számára évtizedek óta kifejezetten színvonalas képzést biztosítanak. Ennek egyik oka minden bizonnyal a kisebbségi létből fakadó teljesítménykényszer, melyet tanárok és diákok egyaránt exogén adottságnak tekintenek. Ebből adódóan igyekeznek mind a felsőoktatásban, mind pedig a munka világában jól hasznosítható, a XXI. század kihívásainak megfelelő alapismereteket átadni, illetve készség szinten átvenni. A másik oka az, hogy a román törvények szerint a középiskolai tanári fokozatok (szintlépések) megszerzése a romániai egyetemek oktatóinak segítségével történik. Ennek során magyar nyelvű középfokú oktatási intézményeket rendszerint a magyar nyelvű képzést folytató felsőoktatási intézmények tanárai látogatják, ami a szükséges színvonal biztosításán túlmenően jó lehetőséget teremt a képzés különböző szintjein oktatók közti kapcsolatok kialakítására, s a felsőoktatás részéről jelentkező igények megfogalmazására, a tananyagokkal kapcsolatos konzultációkra.

A említett törvényi rendelkezések által biztosított lehetőségeken túlmenően a kolozsvári magyar nyelvű közgazdászképzés további erőfeszítéseket tesz a középiskolásokkal, mint a potenciális jelentkezők iskoláival fennálló kapcsolat erősítésére, a felvett hallgatókkal szemben támasztott követelmények idejekorán történő megismertetésére. Egyrészt Kolozsváron és Szatmárnémetiben üzleti tervezés kurzusokat tart középiskolások részére. Másrészt minden évben megrendezi a Középiskolások Üzleti Tanácsadó Versenyét. Ennek helyszíne a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, és rendszerint 40, egyenként háromfős csapat vesz részt rajta. A dobogós helyen végzet tanulók az egyetemi jelentkezés során többletpontokat kapnak, emellett jelentős pénzdíjazásban részesülnek. A tanulók itt elért jó helyezése továbbá középiskolai tanárok számára is elismerést jelent.

A középiskolákkal fenntartott tartalmas és intenzív kapcsolatrendszer eredményként az első évfolyamra felvett hallgatók előre tisztában vannak a velük szemben támasztott követelményekkel, motiváltak és rendelkeznek a színvonalas közgazdászképzéshez szükséges készségekkel, valamint képességekkel. Utóbbira jó példa, hogy többségük számára a differenciálszámítás nem ismeretlen, így a határhaszon vagy határtermelékenység fogalmának megértése nem okoz számukra különösebb problémát annak ellenére, hogy ezekkel rögtön az első félévben találkoznak. Mindezek miatt szükségtelen időt tölteni a középiskolás tananyag föllevenítésével, illetve elmélyítésével. A hallgatók motiváltságát jól jellemzi, hogy mindenkinek van laptopja, amit a gyakorlatokra, vagy a zárthelyi dolgozatokra magával is hoz úgy, hogy a feladatmegoldáshoz szükséges szoftvereket (pl: GAMS) otthon már sikeresen telepítette. A magas szintű, leíró programozási nyelvek elsajátítása a hallgatók többsége számára egyik szakon sem jelent különösebb nehézséget. Hasonlóan kedvező a helyzet a hallgatók angol nyelvtudásával kapcsolatban, az angol nyelvű folyóiratcikkek, esettanulmányok, vagy kézikönyvek olvasása, illetve használata szinte mindennapos. Részben a jelentős távolságokból (Például a Kolozsvár és Csíkszereda közti utat a vonat mintegy hat óra alatt teszi meg.), részben azonban a diákok motiváltságából fakad, hogy a hallgatók viszonylag ritkán utaznak haza, így a hétvégéket is többnyire egymás társaságában töltik, s ez kiváló lehetőséget teremt mind a formális, mind pedig az informális tudásátáramlásra. Az

előbbire jó példa, amikor a hallgatók együtt tanulnak, az utóbbira pedig, amikor egy focimeccs után, vagy vasárnapi ebédkészítés közben beszélgetnek az előadásokon elhangzottakról. Ismert, például Varga és Schalk (2004) tanulmányából, hogy a tudás felhalmozódása során mindkettő alapvető fontosságú.

Meghatározó exogén adottság ugyanakkor, hogy a város gazdaságának dinamikus fejlődésével összhangban, Kolozsváron a megélhetési költségek az egyetemisták számára meglehetősen magasak. Ez a távolabbról ide került, nappali tagozatos hallgatók esetében a mesteri szintű tanulmányok folytatásával szemben súlyos nehézségeket támaszt. Különösen abban a gyakorinak mondható esetben, amikor a hallgató a szülői házhoz közel eső vállaltok valamelyikénél szeretne elhelyezkedni. Emiatt az alapképzés tananyaga valamivel bővebb, a nyugat-európai egyetemeken és üzleti főiskolákon szokásosnál.

3.2. Kapcsolat a vállalatokkal

Bár a romániai közgazdasági felsőoktatásra nem jellemző a duális képzés, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézete és a hozzá kapcsolódó diákszervezetek számos vállalattal tart fenn szoros kapcsolatot. A legfontosabb romániai vállalatok (a teljesség igénye nélkül a következők: Autonet, East Consulting, East Grain, Saxum Corporate Finance, UBM Feed Romania, OTP Bank Romania, Ortoprofil, E.ON Business Services, RER Vest, Mendola Group, Nobila Casa, Tenrom Cleaning Solutions, Goodwill consulting, Regioconsult, Krausz Csokoládé, Dyntell Software, Codespring, Apemin Tusnad, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Emellett több magyar vállalattal is intenzív a kapcsolat, mint Bonafarm, vagy a Magyar Kereskedelmi Bank, és számos német-román vegyesvállalattal: Wolters Kluwer Financial Services, vagy Msg Systems Romania. Megemlítendő továbbá a Magyar Nemzeti Bankkal fenntartott kapcsolat. A kapcsolattartást megkönnyíti, hogy a hallgatók az angol mellett románul is jól beszélnek.

A különféle csatornákon keresztül folyósított pénzügyi támogatás mellett számos vállalati szakember tart előadást a hallgatók számára, az oktatókkal előre egyeztetett témakörökben. Ezekre többnyire órarenden kívüli foglalkozások keretében kerül sor, az egyes témák aktualitása és érdekessége miatt mégis jelentős hallgatói érdeklődés mutatkozik irántuk. Az előadásokat céglátogatások és shadowing programok egészítik ki, így a hallgatók rögtön a mindennapi vállalati gyakorlatban nyomon követhetik az előadásokon hallottakat. Jelentős további segítség az is, hogy a Kolozsváron megrendezésre kerülő az esettanulmány versenyek során a hallgatói csapatoknak az egyes vállalatok működése során ténylegesen felmerülő problémákra kell megoldást találniuk, s meggyőzniük a javasolt megoldás helyességéről a vállalat menedzsereiből álló zsűrit.

Ez a kapcsolat a vállalatok számára is előnyös. Egyrészt azért, mert ennek révén lehetőségük nyílik emberi erőforrásigényük gyors és megfelelő minőségben történő kielégítésére, megtakarítva a különféle fejvadász cégek közbeiktatásával járó költségeket és a téves választások jó részét. Másrészt az egyetemmel szoros kapcsolatban álló Gazdasági Tanácsadó Klub rendszeresen rendelkezésükre bocsátja

az általa készített iparági piacelemzéseket.¹ Ezek meggyőző színvonala az utóbbi évek során számos vállalatot vonzott az együttműködésbe.

3.3. Kapcsolat az egyetemen kívül működő diákszervezetekkel

Az együttműködésben részt vevő legfontosabb diákszervezetek az alábbiak:

1. Mikó Imre Jog- és Közgazdaságtudományi Szakkollégium
2. Kolozsvári Magyar Diákszövetség Közgazdász Klubja
3. Marketeam Szakkollégium
4. Gazdasági Tanácsadó Klub

A kapcsolat intenzitása és jellege az egyes diákszervezetek sajátosságaihoz alkalmazkodik. Az utolsó két esetben a kapcsolatot tanári koordináció támogatja. Legnagyobb jelentősége a Gazdasági Tanácsadó Klubnak van, ezért a jelen pont további részében ezt ismertetjük. A Klubot az egyetem egyik docense, Györfy Lehel hívta életre. Működését az előző szakaszban említett vállalatok mellett az egyetem is támogatja mind emberi, mind pénzügyi, mind pedig infrastrukturális erőforrásokkal. A különféle pénzügyi támogatásoknak köszönhetően a Klub hozzávetőlegesen évi 36 ezer Euróval gazdálkodik. Tagjai közé félévente mintegy 15 magyar tagozaton tanuló elsőéves hallgatót vesz fel. A túljelentkezés körülbelül háromszoros. A Klub a Babeş-Bolyai Tudományegyetem szervezetétől független, saját irodát és tréningközpontot tart fenn Kolozsvár belvárosában, munkáját főállású, független koordinátor munkatárs segíti.

A szakkollégiumi jelleggel működő Klub tagjai készítik az előző pontban említett iparági piacelemzéseket, s itt készítik fel a hallgatókat a 2. szakaszban említett esettanulmány versenyekre is. Ezekre a versenyekre mindig elkíséri a hallgatókat egy-egy tanár is, aki az ott szerzett tapasztalatokat rögzíti, összegzi, s átadja az otthon maradottaknak. Az ilyen módon megvalósuló „learning by doing” jelentős mértékben hozzájárul a hallgatói sikerekhez. A versenyeken szerzett tapasztalatok nem csak a Klub munkájának tervezése, de az egyetemi tananyagok korszerűsítése során is felhasználásra kerülnek, így a nemzetközi megmérettetések során szerzett tudás jelentős része, némi késéssel ugyan, de azokhoz a hallgatókhoz is eljut, akik nem tagjai a Klubnak.

3.4. Kapcsolat a külföldi egyetemekkel

Az esettanulmány versenyeken történő részvétel során számos külföldi egyetemmel jön létre szorosabb, vagy lazább kapcsolat. Ezek egyik legfontosabb hozadéka, hogy a Gazdasági Tanácsadó Klub egyre színvonalasabb nemzetközi versenyekre kap meghívást. Meg kell továbbá említeni a Central European Business Leader ösztöndíjjal történő meghívást a Quinncipiac University MBA programjára, illetve a Magyar Nemzeti Bank Pallas Athene Programjától kapott 50 × 300 ezer forintos hallgatói ösztöndíjat.

¹ Ezekről az iparági piacelemzésekről részletesebben ld: <https://gtk.ro/category/iparagelemzes/>

Hosszabb, esetenként több évtizedes múltra tekint vissza a kapcsolat számos magyarországi egyetemmel, így a Pécsi Tudományegyetemmel, a Corvinussal, a CEU-val, a Budapesti Gazdasági Egyetemmel, illetve a Miskolci Egyetemmel. A kolozsvári magyar nyelvű képzés jelenlegi oktatói közül többen folytattak tanulmányokat Erasmus ösztöndíjjal ezeken az egyetemeken, illetve szereztek tudományos fokozatot. A magyarországi társintézmények jelentős segítséget nyújtottak a tananyagfejlesztéshez, a bolognai rendszerű képzésre történő átálláshoz, oktatóik – köztük e sorok írója is – pedig mind a mai napig rendszeresen tartanak előadásokat, gyakorlatokat, vesznek részt a vizsgáztatásban, folytatnak szakmai konzultációt a kolozsvári kollégákkal és hallgatókkal. A közösen folytatott kutatások is eredményesek: a jelenlegi kolozsvári dékánhelyettes jelentős eredményeket ért el mások mellett a Corvinus egyetemen dolgozó kollégáival.² A külföldi, elsősorban magyarországi oktatókkal és kutatókkal fenntartott kapcsolatot erősíti továbbá a kétévente megrendezésre kerülő tudományos konferencia.³

4. Összegzés

A fentiek alapján a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen belül, s körülötte az 1. ábrán bemutatott kapcsolati háló rajzolódik ki. Az ábrán feltüntetettünk a középiskolák és vállalatok között minden esetben fennálló, triviális kapcsolatot is a munkapiacokon keresztül. Ennek figyelembe vétele azért elengedhetetlen, mert a vállalatok gyakran frissen érettségizett fiatalokat vesznek fel, akik a munkavégzéshez szükséges további ismereteket vállalati képzések és tréningek során sajátítják el. Különösen jellemző ez a közvetlen kapcsolat munkaerőhiány esetén, vagy ha a felsőfokú képzés nem felel meg a vállalati igényeknek.

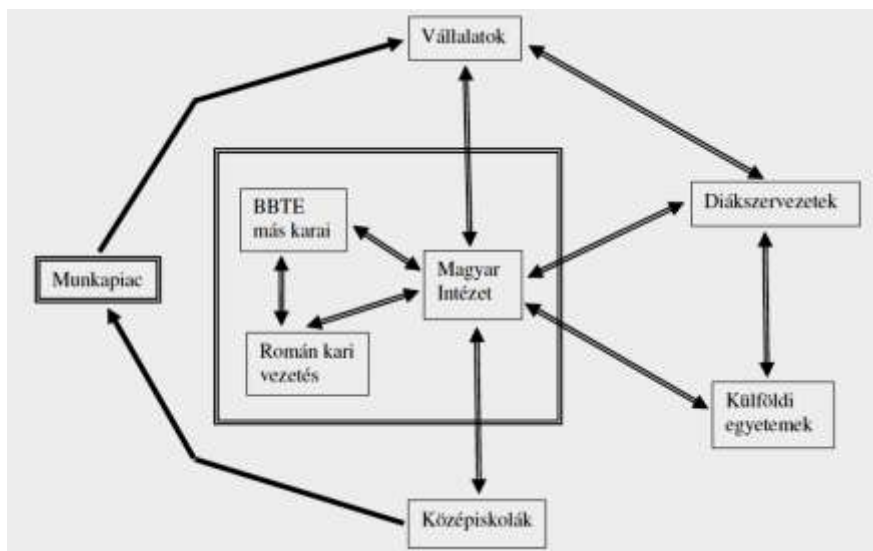
A kérdés ezek után az, hogy tudáshálózatnak tekinthető-e az 1. ábrán bemutatott kapcsolatrendszer? A válasz természetesen attól függ, hogy mit értünk tudáshálózatnak. A kettős irányú nyilak arra utalnak, hogy egy-egy kapcsolat mentén a tudás mindkét irányban mozog, vagy mozoghat. Ugyanakkor az 1. ábrán bemutatott hálózatban a tudás mellett emberi, pénzügyi és anyagi (elsősorban infrastrukturális) erőforrások áramlása is végbemegy. Két fontos sajátosságra azonban mindenképpen szükséges a figyelmet felhívni. Egyrészt a hálózat erősen heterogén csomópontok között teremt kapcsolatot, hisz jelentős különbség van egy középiskola, egy egyetem, vagy egy vállalat működése között. Másrészt a kapcsolatok is nagyfokú heterogenitást mutatnak. Például a Magyar Intézet Mikó Imre Jog- és Közgazdaságtudományi Szakkollégiummal fennálló kapcsolata jóval lazább, mint amit a Gazdasági Tanácsadó Klubbal tart fenn.

² Ezeket közli például Demeter és társai (2019), vagy Demeter és Szász (2016).

³ Érdemes áttekinteni a 2019 évi konferencia programját:

<https://econ.ubbcluj.ro/icebm/ICEBM2019%20program%20web%20nov19.pdf>

1. ábra A kolozsvári magyar nyelvű közgazdászképzés kapcsolati hálója

Forrás: saját szerkesztés

5. Következtetések

Tanulmányunkban a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen folyó magyar nyelvű közgazdászképzés eredményeit, és az azok mögött meghúzódó sikertényezőket tekintettük át. Megállapítható, hogy az induló feltételek Kolozsváron sem voltak jobbak, mint bármelyik másik hazai felsőoktatási intézményben, az eredmények mégis figyelemre méltók. A Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet munkáját a közgazdászképzés világtérképén nem csupán a tudományos eredmények⁴, de a hallgatók nemzetközi esettanulmány versenyeken elért teljesítménye is láthatóvá teszi. További fontos tényező, hogy a képzés a regionális vállalatok és az erdélyi középiskolák látóterében is markánsan jelen van.

Bessenyei (2013) cikkemben amellet érveltem, hogy a rendszerváltás nyomán a magyarországi közgazdászképzés az ideológia hálójából a mennyiségi hajsza csapdájába került. A szocializmus romániai változatának ideológiai szigora a közgazdászképzést még a magyarországinál is sokkal erőteljesebben gúzsba kötötte. Úgy tűnik azonban, hogy a Babeş-Bolyai Tudományegyetem – a hasonló finanszírozási környezet ellenére – sikeresen kerülte el a mennyiségi hajsza csapdáját. Mindebből természetesen nem következik, hogy a kolozsvári magyar nyelvű közgazdászképzés által választott út – azaz egy az 1. ábrának megfelelően kialakított kapcsolati háló intenzív működtetése – lenne az egyetlen, ami sikerhez vezet. Hasonló

⁴ A publikációs eredményekről ebben a tanulmányban kevés szó esett, de meggyőző például a magyar dékánhelyettes publikációs listája: https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=27214

eredményeket minden bizonnyal más módon is el lehet érni. Sikeresége miatt mégis érdemes a hálózatépítés jelen tanulmányban bemutatott stratégiáját egy olyan lehetőségnek tekinteni, amit esetleg más hazai intézménynek is érdemes lenne kihasználni.

Végezetül szükséges még egy megjegyzést tenni a jelen tanulmányban bemutatott tudáshálózat fenntarthatóságával kapcsolatos nehézségekről. A kapcsolati háló működtetését, a kutatást, és a tananyagfejlesztést jelenleg 16 főállású oktató végzi. Ez a heti $8 - 9 \times 90$ percnyi kontaktóra megtartása mellett irreálisan magas terhelést jelent, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy egy-egy oktató gyakran az 1. ábrán bemutatott hálózat több éle mentén is aktív. Ez a túlzott aktivitás azonban az emberi erőforrások túlságosan gyors ütemű amortizációjának veszélyét hordozza magában.

Felhasznált irodalom

- Varga, A. – Schalk, H. (2004): Knowledge Spillovers, Agglomeration and Macroeconomic Growth: An Empirical Approach. *Regional Studies*, 38, 8, 977–989, DOI: [10.1080/0034340042000280974](https://doi.org/10.1080/0034340042000280974)
- Bessenyei, I. (2013): Az ideológia hálójából a mennyiségi hajsza csapdájába. *Közgazdasági Szemle*, LX. (október) 1140–1151.
- Demeter, K. – Szász, L. – Kő, A. (2019): A text mining based overview of inventory research in the ISIR special issues 1994–2016. *International Journal of Production Economics*, 209. (March), 134–146. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2018.06.006>
- Demeter, K. – Szász, L. (2016): The diversity of European manufacturing plant roles in international manufacturing networks. *Journal for East European Management Studies*, 21, 2, 184–208.